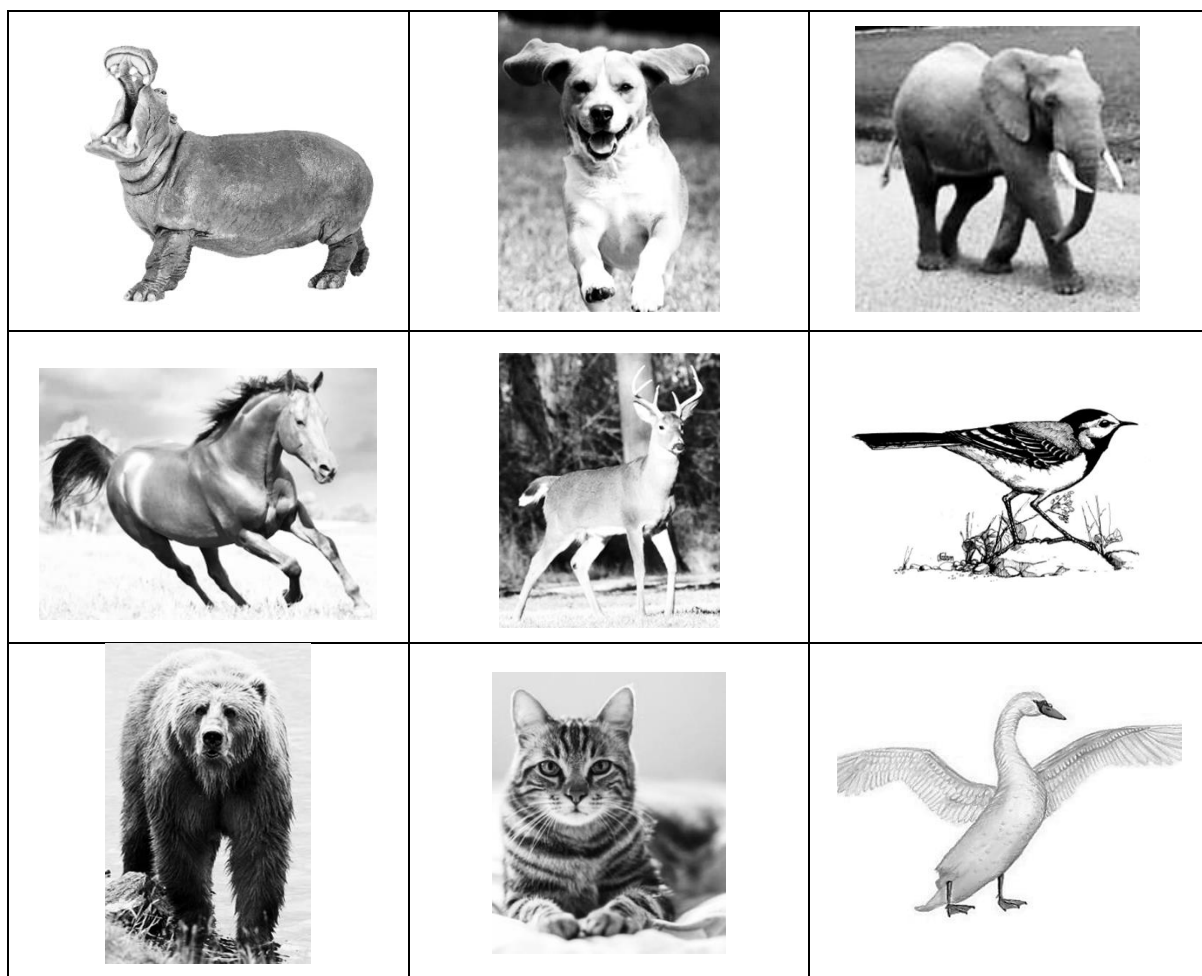

L-Isem: _____

Il-Klassi: _____

1. Il-Preistorja

1.1 Immarka **hames** annimali li nstabu l-fdalijiet tagħhom f'Għar Dalam. (5)

1.2 Ifli s-sors li jidher hawn taht u wara wiegeb il-mistoqsijiet.

Sors A: Sors sekondarju ta' kif naħsbu li setgħet kienet il-ħajja fi Żmien il-Preistorja

1.2.1 Minn sors A, semmi **ħames** affarijiet li kienu jafu jagħmlu n-nies tal-Preistorja.

- i. _____ (2)
- ii. _____ (2)
- iii. _____ (2)
- iv. _____ (2)
- v. _____ (2)

1.2.2 Għaliex l-arkeologi kkonkludew li dawn in-nies tal-Preistorja kienu jagħmlu dawn l-affarijiet?

_____ (3)

(Total: 18-il marka)

2. It-tempji megalitiċi

 <p>Sors B: It-Tempji tal-Ġgantija</p>	 <p>Sors C: Fdal fit-Tempji tal-Ġgantija</p>
 <p>Sors D: It-Tempji ta' Ħal Tarxien</p>	 <p>Sors E: Fdal fit-Tempji ta' Ħal Tarxien</p>

2.1 Minn sorsi B u D, sib **żewġ** karatteristiċi li huma komuni **fil-bini** taż-żewġ tempji.

i. _____ (2)

ii. _____ (2)

2.2 Minn sorsi C sa E, semmi karatteristika komuni **fl-użu** ta' dawn iż-żewġ tempji.

_____ (2)

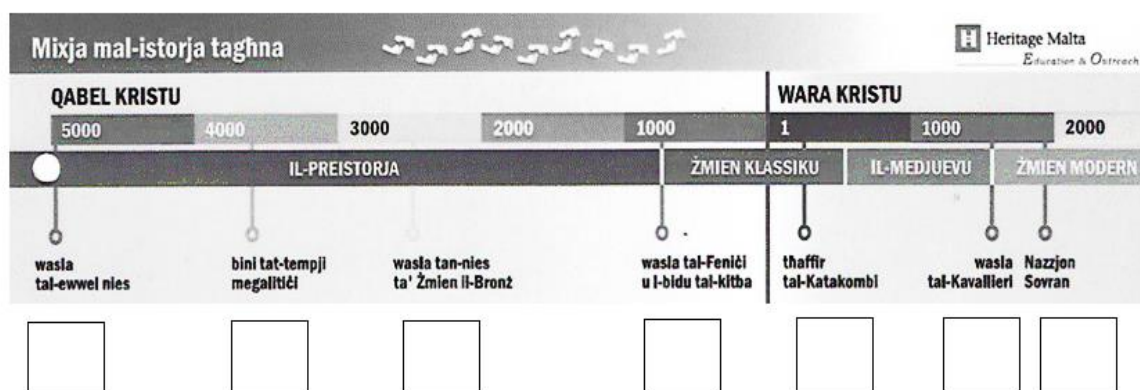
2.3 Fuq il-fdal li jidher f'sors E hemm disinn ta' spirall imnaqqax. X'tifsira naħsbu li kellhom l-ispiralli għan-nies tal-Preistorja?

_____ (2)

2.4 Minbarra l-ispiralli, semmi disinn ieħor li nstab minqux fuq il-ħaġar fit-Tempji ta' Ħal Tarxien.

_____ (1)

- 2.5 Immarka ✓ fiż-**żewġ** kaxxi li juru meta naħsbu li nbnew it-Tempji tal-Ġgantija u ta' Ħal Tarxien. (2)

Sors F: Ir-riga taż-żmien (Heritage Malta)

- 2.6 It-Tempji tal-Ġgantija u ta' Ħal Tarxien huma parti mill-Wirt dinji tal-UNESCO. Xi tfisser li binja tkun parti mill-Wirt Dinji tal-UNESCO?

(2)

(Total: 13-il marka)

3. Iċ-Ċiviltajiet – Il-Griegi

- 3.1 Ikteb l-ittra tal-frazi (a sa n) taħt il-kolonna t-tajba. L-ittri **kollha** jridu jintużaw.

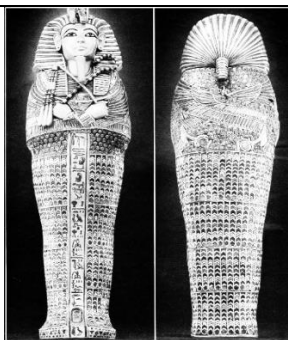
L-Olimpjadi fi Żmien il-Griegi	L-Olimpjadi fi Żmien il-Griegi u fil-Preżent	L-Olimpjadi fil-Preżent

- Jikkompetu rġiel biss
- Jilbsu uniformi
- Il-kompetituri jindilku biż-żejt
- Tlielaq bil-karrijiet
- Kompetizzjoni li ssir kull erba' snin
- Isiru qrib il-Muntanja Olimp
- Isiru f'postijiet differenti
- Jikkompetu nies mid-dinja kollha
- Tinxtegħel torċa fil-bidu tal-kompetizzjoni

- j. Ir-rebbieha jirbhu medalji
- k. Ir-rebbieha jircievu kuruna magħmula mill-weraq
- l. Avveniment reliġjuż
- m. Isiru kompetizzjonijiet ta' tlielaq
- n. Isiru kompetizzjonijiet tal-qhawm u l-golf

(Total: 14-il marka)

4. Iċ-Ċiviltajiet – L-Egizzjani

Sors G: Sarkofagu tad-deheb ta' Żmien l-Egizzjani tal-Qedem (Ritratt mid-Daily Mail)

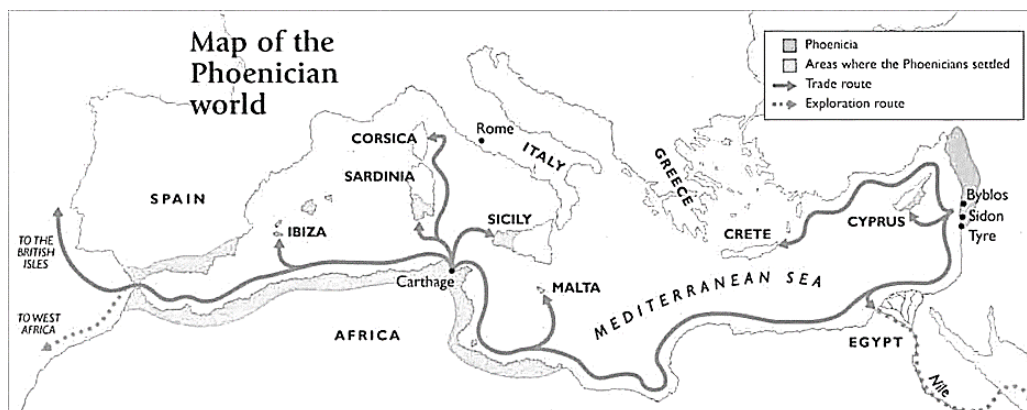

Sors H: Kitba tal-Egizzjani li turi l-pagi u r-razzjon tal-ikel tal-ħaddiema li ħadmu fuq il-bini tal-piramida (Ritratt mid-Daily Mail)

- 4.1 Għal min kien sar is-sarkofagu li jidher f' sors G? _____ (1)
- 4.2 X'kien l-użu tas-sarkofagu? _____ (2)
- 4.3 Is-sarkofagu hu magħmul mid-deheb. X'tista' tgħid dwar il-persuna li kienet tpogġiet fih? _____ (2)
- 4.4 Sors H hu regjistru tal-pagi u razzjonijiet tal-ikel tal-ħaddiema li ħadmu fuq il-bini ta' waħda mill-piramidi. Fuqieix kienu jiktbu dak iż-żmien? _____ (1)
- 4.5 Aghmel linja taht il-kelma li tiddeskrivi kif kienet tissejjaħ il-kitba Egizzjani.
skrizzjoni graffiti ġiroglifiċi (1)
- 4.6 X'hemm f'sors H li jurina li dawn il-ħaddiema ma kinux ilsiera? _____ (3)

(Total: 10 marki)

5. Il-Feniċi

Sors I: Mappa li turi r-rotot u l-ibliet tal-Feniċi madwar il-Mediterran

Kienet it-tfittxija għal prodotti u swieq ġodda li wassal il-Feniċi jikkolonizzaw it-territorji madwar il-Mediterran. Billi l-Feniċi kienu jbaħħru matul il-ġurnata u ġeneralment ibahħru hdejn il-kosta, kienu jieqfu dejjem fl-istess postijiet. Dawn il-postijiet kienu magħżula għall-portijiet kennija. Kienu wkoll viċin l-ilma ħelu. Maż-żmien dawn il-postijiet saru kolonji tagħhom. Hu minnu wkoll li l-art tal-Feniċi bdiet tonqos għax bdew joħdulhom minnha l-ġirien tagħhom. Il-Feniċi wkoll ġew influwenzati mit-tibdil fil-klima u tnaqqis fix-xita. Dan kellu konsegwenza negattiva fuq il-biedja u l-ħsad. Il-problema komplet tikber b'żieda fil-popolazzjoni.

Sors J: Silta dwar il-Feniċi

5.1 Mill-mappa ta' sors I, semmi belt minn fejn originaw il-Feniċi.

_____ (1)

5.2 Mill-mappa ta' sors I, semmi belt kolonja magħrufa li ġiet imwaqqfa mill-Feniċi.

_____ (1)

5.3 Minn sors J, sib **tliet** raġunijiet li wasslu biex il-Feniċi jwaqqfu kolonji.

i) _____

ii) _____

iii) _____ (6)

5.4 Minn sorsi I jew J, semmi vantaġġ li kellha Malta biex il-Feniċi għamluha kolonja tagħhom.

_____ (3)

5.5.1 X'kien iċ-Ċippu? _____ (1)

5.5.2 Xi skoperta saret bis-saħħa ta' dan il-fdal? _____
_____ (2)

5.6 Semmi prodott wieħed li għalih kienu magħrufin il-Feniċi. _____ (1)

5.7.1 X'kienu jużaw il-Feniċi għall-kummerċ li n-nies tal-Preistorja ma kellhomx?
_____ (1)

5.7.2 Kif għenithom fil-kummerċ din l-invenzjoni? _____

_____ (2)

(Total: 18-il marka)

6. L-Għarab f' Malta

Il-Musulmani rnexxielhom jaħtfu l-fortizza ta' Malta u jieħdu l-mexxej tagħha Amros bħala prġunier. Il-fortizza nqerdet u saret ħerba sħiħa: serq u ħtif. Snin wara kien għad hemm kitba mal-kastell ta' Susa fit-Tuneżija, biex tfakkar kif il-kolonna tal-irħam u l-ġebel f'dan il-kastell ittjieħdu minn Malta. Wara din il-kisba l-għira ta' Malta tħalliet fi stat ta' ħerba.

Sors K: Silta adattata mill-kitba tal-ġeografu Għarbi al-Ħimjari li kien jgħix fis-seklu 14

6.1 Malta ntrebħet mill-Għarab fis-sena 870 W.K. F'liema seklu taqa' din id-data?
Seklu 8 Seklu 9 Seklu 10 (1)

6.2 Sors K hu sors sekondarju. Għid għaliex. _____
_____ (2)

6.3 Mis-sors, x'kien jismu l-mexxej ta' Malta meta sar dan il-ħbit? _____ (1)

6.4 Taħt liema ħakma kienu l-Gzejjer Maltin qabel ma seħħ dan il-ħbit?
_____ (2)

6.5 X'reliġjon kellhom il-Maltin meta seħħ dan il-ħbit? _____
_____ (1)

6.6 X'hemm fis-sors li juri li l-Għarab rebħu lil Malta bil-ġlied?
_____ (2)

6.7 Sib frażi mis-sors li turi kif tħalliet Malta wara dan il-ħbit.
_____ (2)

6.8 Kif taħseb ħassewhom il-Maltin meta raw x'sar mill-fortizza ta' Malta? Għid għaliex taħseb li ħassewhom hekk. _____ (3)

6.9 Aghmel linja taht it-**tlett** ibliet li kienu centri importanti għaċ-ċiviltà Għarbija u Iżlamika.

Ruma	Kajr	Kostantinopli	Mekka	Ateni	Damasku	(3)
------	------	---------------	-------	-------	---------	-----

(Total: 17-il marka)

7. Ikteb paragrafu ta' bejn 80 u 100 kelma fuq din it-tema.

Ir-religjon Iżlamika hi religjon li tqim alla wieħed. Ikteb dwar din ir-religjon. *Tista' ssemmi dawn il-punti:* min waqqaf din ir-religjon; kif waqfet din ir-religjon; il-ħames pilastri ta' din ir-religjon.

[illegible]

(Total: 10 marki)